

Οι αποζημιώσεις και η περίθαλψη των πυροπαθών στη Θεσσαλονίκη του 1917

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα



Γεώργιος Κωνσταντινίδης, δικηγόρος, πιανίστας, συλλέκτης

Πάντως κάποιες ασφαλιστικές εταιρείες εφάρμοσαν μονομερώς την πολιτική των περικοπών σε ορισμένα από αυτά. Τέτοια περίπτωση αναφέρεται στο απόσπασμα της λογοδοσίας της Εφορίας των Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων των ετών 1915-1918 (Αρχείο Κωνσταντινίδη): “Η της 5ης Αυγούστου 1917 μεγάλη πυρκαϊά ως ην επόμενον εξημίωσεν και την ημετέρα Κοινότητα αποτεφρώσασα μέρος της Στοάς Αγ. Μηνά, ήτοι το Κατάστημα ένθα ήσαν τα Γραφεία της Ιονικής Τραπέζης, περιορισθείσα ευτυχώς μόνον εις το διαμέρισμα τούτο, καθόσον άλλως η ζημία της Κοινότητος θα ήτο ανυπολόγιστος. Το πυρποληθέν διαμέρισμα ήτο ησφαλισμένον εις τας ασφαλιστικές εταιρείας Union des Londres και Εθνικήν. Και ενώ η μεν Αγγλική Εταιρεία, ης αντιπρόσωπος τυγχάνει ο κ. Ιούλιος Άββοτ, επλήρωσεν εις το άρτιον, ήτοι δρχ. 9.311, η Εθνική παρά πάσαν προσδοκίαν και μετά πολλάς δυστροπίας περιέκοψε περίπου 15% καταβάλλουσα ημίν δρχ. 26.000”.

Όπως αναφέρει ο Δημήτριος Κοντορέπας, η εταιρεία που είχε τη μεγαλύτερη χασούρα από όλες ήταν η βρετανική “North British”, οι απώλειες της οποίας ανήλθαν σε περίπου 1,4 εκατομμύρια λίρες, ενώ οι “Northern” και “Sun” έχασαν περίπου 500.000 λίρες έκαστη. Ο Κοντορέπας μνημονεύει και το γεγονός ότι μετά την εκδήλωση της πυρκαγιάς και την ολέθρια ζημία που υπέστη η πόλη οι ασφαλιστικές εταιρείες, με εξαίρεση δυο-τρεις, συνέχισαν να ασφαλίζουν, αλλά χρεώνοντας τα διπλά ασφάλιστρα αυτών που προβλέπονταν από την Ένωση Θεσσαλονίκης.

Το μεγάλο πρόβλημα της επόμενης ημέρας ήταν η αποκατάσταση των χιλιάδων πυροπαθών. Οι πληγέντες από την πυρκαγιά υπολογίστηκαν σε περίπου 72.500. Η αναφορά του προϊσταμένου της “Διεύθυνσης Θυμάτων Πυρκαϊάς” Αλεξάνδρου Πάλλη προς την κυβέρνηση παρουσιάζει αναλυτικά τους πυροπαθείς των τριών κοινοτήτων της Θεσσαλονίκης: 50.000 Εβραίοι, 12.500 Ορθόδοξοι και 10.000 Μουσουλμάνοι.

Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι την επίμαχη περίοδο η Ελλάδα βρισκόταν σε πόλεμο. Μόλις πριν από λίγους μήνες είχε επέλθει η ομαλότητα με την απόσυρση από το θρόνο του Κωνσταντίνου του Α΄ και την επιστροφή της κυβέρνησης στην Αθήνα. Η Θεσσαλονίκη δε αποτελούσε περιχαρακωμένο στρατόπεδο με την παρουσία συμμαχικών στρατευμάτων έξι χωρών και πολύ περισσότερων φυλών, χιλιάδων προσφύγων και των μονίμων κατοίκων. Όλα αυτά τα ζητήματα δυσχέραιναν την κρατική μέριμνα. Παρά τις δυσκολίες όμως η ανταπόκριση της κυβέρνησης υπήρξε άμεση.

Οι πυροπαθείς στεγάστηκαν σε παραπήγματα, σε ανοιχτούς χώρους και σε καταυλισμούς γύρω από την πόλη. Αναλυτικότερα, όπως προκύπτει από την έκθεση Πάλλη, οι ελληνικές αρχές διέθεσαν 100 νεόκτιστα παραπήγματα, που προορίζονταν για το προσφυγικό στοιχείο των κατεχόμενων από τους Γερμανοβουλγάρους περιοχών, προς στέγαση 800 οικογενειών. Οι βρετανικές στρατιωτικές αρχές έστησαν τρεις μεγάλες κατασκηνώσεις με 1.300 σκηνές στις περιοχές Καραϊσίν (Πολίχνη), Ντουντουλάρ (Διαβατά) και Καλαμαριά, όπου στέγασαν 7.000 άστεγους. Οι γαλλικές στρατιωτικές αρχές έστησαν καταυλισμό για 300 οικογένειες κοντά στην κεντρική αποθήκη υγειονομικού υλικού επί της 25ης Μαρτίου, ενώ η Ένωση Γαλλίδων Κυριών μικρότερη κατασκήνωση 100 οικογενειών επί της λεωφόρου Εθνικής Αμύνης. Επιπλέον οι ελληνικές αρχές έστησαν σε διάφορα σημεία της πόλης κέντρα διανομής που μοίραζαν δωρεάν ψωμί σε 30.000 άτομα, ενώ ο Αμερικανικός, ο Γαλλικός και ο Αγγλικός Ερυθρός Σταυρός διένειμαν τρόφιμα. Παράλληλα η ελληνική κυβέρνηση, θέλοντας να διευκολύνει την αραίωση του πληθυσμού, παρείχε δωρεάν σιδηροδρομική

μεταφορά σε όσους επιθυμούσαν να μεταβούν στην Παλαιά Ελλάδα. Πέντε χιλιάδες άτομα εκμεταλλεύτηκαν αυτή τη δυνατότητα και μετέβησαν στην Αθήνα, στο Βόλο και στη Λάρισα.

Αμέσως μετά τα πρώτα πρόχειρα μέτρα ο κυβερνητικός αντιπρόσωπος Περικλής Α. Αργυρόπουλος, αντιλαμβανόμενος την ανάγκη σύστασης ειδικής υπηρεσίας επιφορτισμένης με το έργο της περίθαλψης τόσων χιλιάδων πυροπαθών, ίδρυσε τη “Διεύθυνση Θυμάτων Πυρκαϊάς” και η κυβέρνηση ενέκρινε πίστωση 1.500.000 δραχμών για τις πρώτες ανάγκες. Συγχρόνως με βασιλικό διάταγμα συστήθηκε η “Κεντρική Επιτροπή Εράνων” με σκοπό τη διοργάνωση τέτοιων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.